

Zemes un debesu radīšana Kurānā

Sagatavojis Salmāns Petrovs
Medīna 2011

Par Zemes un debesu radīšanu ir teikts vairākās Kurāna zīmēs. Pareizu sapratni par to, kā tika radītas zeme un debesis, mēs varam iegūt tikai tad, ja izskatīsim visas šīs zīmes kopā, nevis katru atsevišķi, salīdzinot to ar visām pārējām. Mums būs nepieciešams izdarīt arī nelielu kursu arābu valodas gramatikā un retorikā.

Septiņās Kurāna zīmēs Visaugstākais Allāhs piemin, ka radījis zemi un debesis sešās dienās [7:54, 10:3, 11:7, 25:59, 32:4, 50:38 un 57:4].

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

Viņš ir Tas, kurš radījis debesis un zemi sešās dienās [57:4]

Tālāk mēs izskatīsim dažus iespējamus secības variantus. Visaugstākais Allāhs saka:

قُلْ أَتُكْفِرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ وَجَعَلَ فِيهَا رِوَاسِيَّ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا فَفَضَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

9. Saki: "Vai tiešām jūs neticat Tam, kurš radīja zemi divās dienās, un piedēvējat Viņam partnerus? Viņš ir pasauļu Kungs.

10. Un radīja uz tās virspuses nesatricināmus kalnus, deva tai svētību un sadalīja uz tās pārtiku četrās pilnās dienās tiem, kuri prasīs.

11. Pēc tam Viņš vērsās pie debess, kad tā bija dūmi, un teica tai un zemei: "Nāciet paklausīgi vai piespiedkārtā!" un tās atbildēja: "Mēs atnācām paklausīgi!"

12. Tad Viņš pabeidza to radīšanu, izveidojot no tām septiņas debesis divās dienās, iedvesa katrai debesij tās pienākumus. ES radīju apakšējās debesis gaismekļus, lai izgreznotu un sargātu tās. Šāda ir Varenā un Zinošā noteikšana." [41:9-12]

Šajā zīmē nav teikts, ka zeme un debesis tika radītas astoņās dienās, kā to apgalvo orientālisti un kristiešu mazizglītoti misionāri. Par iemeslu viņu spriedumiem var būt gan nepietiekamās arābu valodas zināšanas, gan arī iegribas. Ja orientālisti savos spriedumos balstās uz vismaz kaut kādām arābu valodas zināšanām, tad kristiešu misionāri galvenokārt izmanto viņiem vajadzīgus nepilnīgus Kurāna nozīmju tulkojumus citās valodās, mēģinot parādīt vēlamo par realitāti. Taču tas, ko viņi grib parādīt kā faktu nesakritību, patiesībā ir absurds gan no loģikas gan arī no paša teksta nozīmes puses! Visi ar prātu apveltītie ļaudis būs vienisprātis par to, ka arābs, kurš no jaunības pelnīja strādājot par tirgoni, nevarēja neprast saskaitīt līdz astoņi, lai viņa sludinātajā Kurānā izveidotos šāda nesakritība, kuras dēļ no viņa mācības vajadzētu atteikties jebkuram arābam, kurš prot saskaitīt vismaz sava ganāmpulka aitas. Tāpēc noliegt, ka muslimi, kuri uzbūvēja civilizāciju, kura sasniedza nenovērtējamus sasniegumus ekzekzētās zinātnēs, pamatoti nesaskatīja šajā zīmē radīšanu astoņās dienās un piedāvāt savu uz aizspriedumiem pamatotu traktējumu ir parādīt sevi kā muļķi.

Pirmais variants:

Devītajā un desmitajā 41. sūras zīmēs ir teikts par pašas Zemes radīšanu četrās dienās bez tās izlīdzināšanas. Pirmajās četrās dienās tika radīta pati Zeme, kalni un noteikta pārtika uz tās. Zemes radīšana divās pirmajās dienās un kalnu radīšana ar pārtikas noteikšanu četrās dienās ir sākusies vienlaicīgi, jo saiklis wā (و) jeb "un", ar kuru sākas desmitā zīme, var gan norādīt uz secību laikā, gan arī nenorādīt uz to. Divas zemes radīšanas dienas un četras kalnu radīšanas un pārtikas sadalīšanas dienas ir iekļautas vienā četrpaužu periodā

tāpat, kā zemes un debesu pilna radīšana ir iekļauta sešās dienās, neskatoties uz to, ka pati zeme netika veidota sešās, bet gan tikai divās dienās.

Vienpadsmitajā 41. sūras zīmē ir teikts par debesu izveidošanu par septiņām debesīm pēc tam, kad tās bija dūmi. Izskatot šo radīšanas secības variantu, varam pieņemt, tas notika piktajā un sestajā dienā. Tas sakrīt ar vēl vienu Kurāna zīmi:

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ

Viņš ir Tas, Kurš radīja jums visu, kas ir uz zemes, pēc tam vērsās pie debess un izveidoja tās par septiņām debesīm. [2:29]

Un tas sakrīt arī ar vienu no 79. sūras 30. zīmes nozīmēm:

أَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ السَّمَاءُ بَنَاهَا رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا وَأَغَطَّشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا

- 27. *Vai jūs radīt ir grūtāk vai arī debesis, kuras Viņš uzcēla,*
- 28. *Paceļot to velvi un dodot tām precīzu formu.*
- 29. *Un Viņš aptumšoja to nakti un izveda to rītu.*
- 30. *Pie tam Viņš arī zemi izlīdzināja,*
- 31. *Izvedot no zemes tās ūdeni un ganības. [79:27-31]*

30. zīmē tiek lietots vārdu salikums *ba`da zālika* (بعد ذلك) kura biežāka nozīme ir "pēc tam", taču tam ir arī retāk izmantojamā pareiza nozīme "pie tam" [Šo nozīmi izvēlējās Mudžāhid, Ibn Abbāsa skolnieks un As-Sa`di. Tafsīr At-Tabarī]. Šajā nozīmē šis salikums tiek lietots Visaugstākajā Allāha vārdos:

مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَتِيْمٍ عَتَلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيْمٍ

- 12. *Skopuli uz labumiem, agresoru, grēkdari,*
- 13. *Rupju, un pie tam vēl arī viltvārdi. [68:12-13]*

Klasiskais pārmetums $2+4+2 = 8$ ir pretrunā pašam zīmes kontekstam, jo Visaugstākais Allāhs šajā zīmē pārmet neticīgajiem pagāniem to, ka viņi netic Visaugstākā Allāha viendievībā, pielīdzinot Viņam partnerus un līdzdalībniekus. Vai tad ir pareizi argumentēt pret viņu neticību tikai ar debesu un zemes radīšanas secību, ja viņi to nav piedzīvojuši un nevar pierādīt? Protams, ka nē. Arguments pret viņiem tiek izvirzīts, atgādinot viņiem to, ko viņi paši spēj liecināt, un tas ir Dieva radīšanas apjoms un ātrums, bet nevis secība. Tāpēc apgalvojums par $2+4+2 = 8$ ir visvājākais pārmetums, kurš ir pretrunā gan loģikai, kā jau tika minēts iepriekš, gan uzrunas retorikai.

Tabulā šis secības variants izskatīsies šādi:

Pirmā diena	Otrā diena	Trešā diena	Ceturtdā diena	Piektā diena	Sestā diena
Zemes radīšana		Zemes izlīdzināšana šī perioda ietvaros			
Kalnu radīšana un pārtikas noteikšana			Debesu pataisīšana par septiņām debesīm		

Otrais variants:

Var pieņemt, ka zemes radīšana notika pirmajās divās dienās, tad notika divu dienu debesu izveidošana par septiņām debesīm un pēdējās divās dienās zemes izlīdzināšana. Šāds ir Ibn Abbāsa, pravieša, miers viņam un Dieva svētība, līdzgaitnieka skaidrojums.[Bukhārī (4815)]

Uz to, ka zeme tika radīta pirms debesīm, norāda Visaugstākā Allāha vārdi:

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ

Viņš ir Tas, Kurš radīja jums visu, kas ir uz zemes, pēc tam vērsās pie debess un izveidoja tās par septiņām debesīm. [2:29]

Uz to, ka zeme tika izlīdzināta pēc debesu izveidošanas, norāda otra 79. sūras 30. zīmes nozīme:

أَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ السَّمَاءُ بَنَاهَا رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا

27. *Vai jūs radīt ir grūtāk vai arī debesis, kuras Viņš uzcēla,*
28. *Paceļot to velvi un dodot tām precīzu formu.*
29. *Un Viņš aptumšoja to nakti un izveda to rītu.*
30. *Pēc tam Viņš arī zemi izlīdzināja,*
31. *Izvedot no zemes tās ūdeni un ganības. [79:27-31]*

Un tas sakrīt arī ar jau minētajiem Visaugstākā Allāha vārdiem, kuriem var dot arī no iepriekšējā atšķirīgu skaidrojumu:

قُلْ أَتَنْتَكُمُ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِي مِّنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا لَطَائِعِينَ فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

9. *Saki: "Vai tiešām jūs neticat Tam, kurš radīja zemi divās dienās, un piedēvējat Viņam partnerus? Viņš ir pasauļu Kungs.*
10. *Un radīja uz tās virspuses nesatricināmus kalnus, deva tai svētību un sadalīja uz tās pārtiku četrās pilnās dienās tiem, kuri prasīs.*
11. *Pēc tam Viņš vērsās pie debess, kad tā bija dūmi, un teica tai un zemei: "Nāciet paklausīgi vai piespiedkārtā!" un tās atbildēja: "Mēs atnācām paklausīgi!"*
12. *Un tad Viņš pabeidza to radīšanu, izveidojot no tām septiņas debesis divās dienās, iedvesa katrai debesij tās pienākumus. ES radīju apakšējās debesīs gaismekļus, lai izgreznotu un sargātu to. Šāda ir Varenā un Zinošā noteikšana." [41:9-12]*

Vienpadsmitās zīmes sākumā tiek lietots saiklis *summa* (سَمَاءُ), kura biežāka nozīme ir "pēc tam" ar norādi uz secību laikā. Taču saiklis reizēm nesaista divus pirms un pēc tā minētus teikumus. Šāds paņēmieni arābu valodas retorikā tiek dēvēts par *at-takdīm* va *at-ta' khīr* (التقديم والتأخير), kas nozīmē "likšanu priekšā un kavēšanu", kad viens teikums tiek likts otram priekšā, kavējot viņu. Šādam paņēmienam ir jābūt pamatojumam, kas bieži vien ir neracionāla domas sadalīšana, gadījumā, ja tas netiek pielietots. Tas ir redzams arī citu Kurāna zīmju piemērā:

Un šai metodei ir piemēri arābu valodā, kā arī Kurāns izmanto šo pašu metodi, runājot par cilvēka radīšanu:

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ
مُهِينٍ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ

7. Tas, kas perfekti izveidoja visu to, ko radīja, un uzsāka cilvēka (Ādama) radīšanu no māla,

8. Pēc tam radīja viņa pēctečus no necila šķidruma;

9. Pēc tam samērīja viņa (Ādama) tēlu un iepūta viņā no Sava Gara (..) [32:7-9]

Un šeit Allāhs minēja pēcteču radīšanu pēc cilvēka radīšanas no māla, un pirms gara iepūšanas tajā cilvēkā, kuru viņš radīja no māla. Tas ir 8. zīmes teikums ir likts priekšā un 9. zīmes teikums ir kavēts, lai turpinātu 7. zīmē iesākto secību: lai minētu no sākuma to, ka pirmais cilvēks ir radīts no māla, bet viņa pēcteči ir radīti no sēklas, un tad turpinātu teikumu ar to, ka pirmajā cilvēkā tika iepūsts no Gara pēc tam, kad tas tika radīts no māla. Un tas ir izdarīts tāpēc, lai neizjauktu secību starp radnieciskiem etapiem, jo radīšana no māla, kā arī radīšana no sēklas ir pirmie etapi, bet iepūšana no Gara ir vēlākais etaps cilvēka radīšanā. Tieši tāpēc pirmie etapi tika salikti kopā, bet vēlākais minēts atsevišķi, neskatoties uz to, ka laika secībā Ādama radīšanas vēlākais periods ir pirms viņa pēcteču radīšanas pirmā perioda. Tāpēc saiklis *summa* (ثم) 9. zīmē nesaista to ar 8. zīmes beigām, bet saista to ar 7. zīmes beigām. [Salmāns Petrovs. Vai sunna melo par embrioloģiju?]

Kā redzam, šis retorisks paņēmieni ir nepieciešams, lai racionāli saistītu teikumus, kuriem ir kaut kāds kopīgs faktors, lai nespraustu to starpā citu teikumu, kuram tā faktora nav, izvairoties no domas izjaukšanas. Arī mūsu gadījumā tas pats iemesls kavē 11. zīmi, lai savienotu starp diviem radnieciskiem darbiem: zemes un tā, kas uz zemes, radīšana, lai pēc tam atsevišķi minētu debesu izveidošanu. Likt debesu divu dienu izveidošanu sākot ar otru dienu starp četru dienu kalnu radīšanu un pārtikas sadalīšanu ir retoriski nepareizi, jo tādā gadījumā vajadzētu vienu četru dienu posmu, kurā tika paveikts viens darbs (kalnu radīšana un pārtikas sadalīšana) sadalīt uz diviem posmiem ar vienu un to pašu darbu, jo divas debesu izveidošanas dienas sākas tieši četru dienu posma vidū. Tas norāda uz to, ka saiklis *summa* (ثم) jeb "pēc tam" saista vienpadsmito zīmi ar devītās nevis desmitās zīmes beigām, tieši tāpat, kā 32. sūras devītās zīmes saiklis nesaista to ar astotās zīmes, bet gan ar septītās zīmes beigām.

Vienā no zīmēm Visaugstākais Allāhs saka, ka zeme un tas, kas uz tās, tika radīts pirms debesu pataisīšanas par septiņām debesīm:

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ

Viņš ir Tas, Kurš radīja jums visu, kas ir uz zemes, pēc tam vērsās pie debess un izveidoja tās par septiņām debesīm. [2:29]

Sakarā ar to rodas jautājums: kas tika radīts uz zemes pēdējās divās dienās pēc debesu pataisīšanas par septiņām debesīm. Atbildot uz to, jāsaka, ka vārds *khalaka* (خلق), kurš ir minēts šajā zīmē, nozīmē ne tikai pilnīgu radījuma radīšanu, bet arī radības pamata jeb pirmsākuma radīšanu, respektīvi sākumstadijas radīšanu ar turpmāko radības attīstību. Par to liecina darbības vārda *khalaka* (خلق) jeb "radīja" pielietošana Visaugstākā Allāha vārdos:

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ
مُهِينٍ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ

7. Tas, kas perfekti izveidoja visu to, ko radīja, un uzsāka cilvēka (Ādama) radīšanu no māla,

8. Pēc tam radīja viņa pēctečus no necila šķidruma;

9. Pēc tam samērīja viņa (Ādama) tēlu un iepūta viņā no Sava Gara (..) [32:7-9]

Tāpat Ādams tika radīts u pēc tam tikai samērīts viņa tēls. Tas arī ir radības materiālās būtības sākums. *Khalaka* (خلق) nozīmē arī noteikt jeb priekšnoteikt, kas arī skaitās jebkuras radības pirmsākums:

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

Un ES nūdien jūs radīju (priekšnoteikšanā), pēc tam izveidoju jūsu tēlus (priekšnoteikšanā) pēc tam teicu eņģeļiem: "Klanieties Ādama priekšā!" un tie klanījās, izņemot Iblīsu, kurš neklanījās. [7:11]

Nav šaubu, ka cilvēki nevarēja būt radīti kā dzīvās būtnes pirms Ādama, jo pirmie cilvēki piedzima Ādama sievai. Visaugstākais Allāhs noteica visu cilvēku formas, izskatus, likteņus un darbus vēl pirms radīja viņus dzīvus [Muslim (6919)], neskatoties uz to, šo pirmo priekšnoteikšanas stadiju Viņš nosauca par "radīšanu". Tāpēc radīšana uz zemes pirms debesu pataisīšanas par septiņām debesīm iekļauj arī vēl neeksistējošās pilnīgās formās radības, bet jau uzsākto radību noteikšanu ar turpmāko pilnīgu radīšanu.

Tabulā šis secības variants izskatīsies šādi:

Pirmā diena	Otrā diena	Trešā diena	Ceturtdā diena	Piektā diena	Sestā diena
Zemes radīšana		Debesu pataisīšana par septiņām debesīm		Zemes izlīdzināšana, izvedot no tās ūdeni un pataisot uz tās laukus	
Kalnu radīšana un pārtikas noteikšana (četrās dienās šo sešu dienu periodā)					

Ir arī citi varianti, kuri var būt pieņemti saskaņā ar arābu valodas likumiem un arī citu neminētu Kurāna zīmju skaidrošanas iespējām. Viens no tiem ir šāds:

Debesis un zeme esot par vienu veselu, tika atdalītas viens no otra, izveidojot zemi un debesis. Zeme tika radīta pirmajās divās dienās, kalni tika radīti pirmajās četrās dienās, pēc tam atdalītas debesis, kuras jau eksistēja no pirmās dienas, esot dūmi, tika pataisītas par septiņām debesīm. Zemes ūdeņu un ganību izveidošana notika pirmajās četrās dienās.

Daži Kurāna skaidrotāji norādīja, ka Kurāns pavēsta, ka zeme un debesis bija viens vesels, kas tika sašķelts un no tā tika pataisītas zeme un debesis. Visaugstākais Allāhs saka:

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا

Vai tad tie, kuri nenoticēja, nezina, ka debesis un zeme bija viens vesels, un ES atdalīju tos vienu no otra? [21:30]

Šāds ir viena no iespējamām šīs zīmes nozīmēm, kuru izvēlējās Ibn Abbās, Dahhāk, Al-Hasan un Katāda. [Sk. Tafsīr At-Tabarī]

Ja mēs paskatīsimies uz tām zīmēm, kuras pavēsta par secīgu debesu radīšanu [2:29 un 41:11], ievērosim, ka pirms Visaugstākais Allāhs vērsās pie tām, tās jau eksistēja; vienā no tām minēts, ka tās eksistēja kā dūmi. Tāpēc šajās zīmēs debesis ir minētas vienskaitlī, jo nebija vēl pataisītas par septiņām debesīm, bet jau eksistēja.

Izskatot šo radīšanas secības variantu, jāsaprot, ka tajās zīmēs, kurās vēsta par zemes izlīdzināšanu [79:27-31], izlīdzināšana ir secīgi saistīta ar debesu radīšanu un uzcelšanu, respektīvi ar tās atdalīšanu no zemes, nevis ar vēlāko debesu pataisīšanu par septiņām debesīm. Tas norāda uz to, ka zeme varēja būt izlīdzināta arī pirms debesu pataisīšanas par septiņām debesīm, vai arī tajā pašā laikā. Šādi var saprast Visaugstākā Allāha vārdus:

أَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا

27. Vai jūs radīt ir grūtāk vai arī debesis, kuras Viņš uzcēla,
28. Paceļot to velvi un dodot tām precīzu formu.
29. Un Viņš aptumšoja to nakti un izveda to rītu.
30. Pēc tam Viņš arī zemi izlīdzināja. [79:27-30]

Saiklis summa (ع) jeb "pēc tam" sasaista zemes izlīdzināšanu ar debesu uzcelšanu. Debesis ir minētas vienskaitlī un nav minēta izveidošana par septiņām debesīm. Tas arī atļauj spriest par labu šādam secības variantam. Un tabulā tas izskatīsies šādi:

Pirmā diena	Otrā diena	Trešā diena	Ceturtdā diena	Piektā diena	Sestā diena
Zemes radīšana					
Debesu radīšana				Debesu pataisīšana par septiņām debesīm	
Kalnu radīšana un pārtikas noteikšana					
Zemes izlīdzināšana, izvedot no tās ūdeni un pataisot uz tās laukus					

Kā mēs redzam, Kurāns piedāvā vairākus zemes un debesu radīšanas secības variantus. Katrs no šiem variantiem var izrādīties īstais, jo uz katru no tiem norāda arābu valodas retorika, gramatika un Kurāna vārdu nozīmes. Mēs atstājam šo jautājumu nepaskaidrotu tāpat, kā to atstāja nepaskaidrotu Visaugstākais Allāhs un neuzņemamies apgalvot kurš no tiem variantiem ir pareizāks par citiem, jo neesam liecinājuši zemes un debesu radīšanu:

مَا أَشْهَدُهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا

Es nedevu viņiem liecināt debesu un zemes radīšanu, ne arī viņu pašu radīšanu. Un Es neņemu Savos palīgos maldinātājus. [18:51]

Bez vajadzības musulmam nav jāiedziļinās šādos jautājumos, jo atbildes uz tiem nepalīdz kalpot Visaugstākajam Allāham labāk un atbildes zināšana labumu nenes, kā arī nezināšana nekaitē. Visus slavinājumus pelnījis Allāhs, miers un Dieva svētība Viņa pravietim Muhammadam, viņa līdzgaitniekiem, dzimtai un tiem, kuri sekoja viņam līdz pat Tiesas dienai.

***